

Відповіді

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

на зауваження і рекомендації викладені у проекті Експертного висновку галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньо-професійної програми **50563 Міжнародні економічні відносини (комерція та фінанси)**, рівень вищої освіти Магістр, спеціальність 292 – Міжнародні економічні відносини

Ми вдячні членам Галузевої експертної ради за відзначені сильні сторони освітньої програми. Рекомендації слугуватимуть покращенню реалізації ОП та її подальшому вдосконаленню у відповідності до цілей ОП й узгоджень зі стейкхолдерами. Водночас ми маємо певні заперечення/коментарі щодо окремих позицій проекту Експертного висновку

Проект висновку ГЕР: зауваження і рекомендації	Відповіді КНУ імені Тараса Шевченка
Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	
<p>Згідно зі звітом ЕГ у ОПП не повною мірою забезпечено досягнення ПРН 1. “Мати необхідні для професійної діяльності знання та навички з ділових комунікацій у сфері міжнародних економічних відносин, а також ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, включаючи усну і письмову комунікацію іноземною мовою/іноземними мовами”. У ОПП відсутня, до прикладу, ОК “Ділові комунікації фаховою іноземною мовою”.</p> <p>В ОП 2023 р. передбачено набуття ЗК 1 "Здатність спілкуватися іноземною мовою(включаючи мову фаху) та використання професійних навичок усного та письмового перекладу", яке група розробників взяла зі Стандарту та розширила у контексті "(включаючи мову фаху) та використання професійних навичок усного та письмового перекладу".</p> <p>В ОП 2023 р. ОК, спрямована на вивчення іноземної мови за фахом, відсутня. Відповідно до матриці відповідностей: ЗК 1 має досягатися через ОК "Міжнародне торгове право", "Міжнародний інвестиційний менеджмент"; "Кількісні методи аналізу міжнародних економічних відносин"; "Актуальні проблеми міжнародних економічних відносин"; "Виробнича (переддипломна) практика"; "Кваліфікаційна магістерська робота". ПРН 1 має досягатися через ОК "Актуальні проблеми міжнародних економічних відносин"; "Зовнішньоекономічна політика України"; "Виробнича (переддипломна) практика"; "Кваліфікаційна магістерська робота".</p>	<p>1. «Спілкування на професійному та соціальному рівнях, включаючи усну та письмову комунікацію іноземною мовою» є лише частиною ПРН 1 відповідно СВО.</p> <p>Жоден стандарт не диктує закладу вищої освіти як саме має формуватися та чи інша компетентність, як має досягатися той чи інший результат навчання.</p> <p>Університет переконаний, і це переконання базується двох десятиріччя успішної практики за п'ятьма десятками спеціальностей, що на рівні магістра викладання дисципліни «Ділова іноземна мова» (чи подібної) є найменш ефективним способом досягнення високого рівня фахової комунікації іноземною мовою (про це можна говорити хіба що тоді коли здобувач освіти починає вивчати нову мову)</p> <p>Концепція викладання іноземних мов, прийнята в Університеті у 2020 році (https://senate.knu.ua/?p=1355), передбачає, що розвиток здатності до фахової комунікації іноземними мовами на рівні магістратури найкраще забезпечується не викладанням чергового курсу іноземної мови, а викладанням іноземною мовою фахових дисциплін (їх компонентів) .</p> <p>Знання та навички з ділових комунікацій у сфері міжнародних економічних відносин отримуються здобувачами в рамках визначених змістових блоків цілого ряду профільних дисциплін. Можливість використання іноземної</p>

Проект висновку ГЕР: зауваження і рекомендації	Відповіді КНУ імені Тараса Шевченка
<p>ОК "Виробнича (переддипломна) практика"; "Кваліфікаційна магістерська робота" фактично перевіряють набуття відповідного ПРН здобувачем вищої освіти.</p> <p>Рекомендації:</p> <p>1) гаранту ОПП при перегляді ОПП виконати вимогу СВО щодо ділових комунікацій іноземною мовою та впровадити відповідну ОК.</p> <p>2) публікувати максимально деталізовані результати опитувань здобувачів освіти для покращення інформування стейкхолдерів зі станом забезпечення якості освіти на ОПП.</p> <p>3) після обговорення ОПП зі стейкхолдерами з числа роботодавців та академічної спільноти закріплювати їх висновки документально у формі актуальних рецензій, які відповідають року редакції ОПП.</p> <p>4) проводити документальний супровід процесів обговорення ОПП та складати відповідні протоколи обговорень або рецензування, адже документування процесів є базовим принципом роботи систем забезпечення якості.</p>	<p>мови підтверджена успішним проходженням тестування на етапі вступних випробувань, а також забезпечується різноманітними заходами (натомість є часткове викладання англійською мовою окремих дисциплін, пропонується робота з англійською літературою та захист МКР іноземною мовою; окремі види робіт (наприклад контракт ЗЕД) може виконуватись іноземною мовою; в ННІМВ часто відбуваються зустрічі з фахівцями-іноземцями, під час яких спілкування відбувається виключно іноземними мовами, тощо).</p> <p>2) Університет вдячний за рекомендацію і врахує її. Водночас, хочемо зауважити що публікація результатів опитувань не може бути повною. Понад те, в більшості університетів світу категорично заборонена публікація тих результатів опитувань які характеризують роботу конкретних викладачів або стосуються конкретних дисциплін – це вважається порушенням етичного кодексу, і є підставою до звільнення з роботи особи яка таку інформацію оприлюднила.</p> <p>3) -4) Ключовими стейкхолдерами даної ОП є представники бізнес-структур, міжнародних організацій, міністерств та відомств, дипломатичних установ, які під час робочих зустрічей з членами ЕГ підтвердили свою участь та розповіли про конкретні форми залучення до розробки, реструктуризації та реалізації даної ОП. Навряд чи протоколювання кожної зустрічі є більшим свідченням залучення інформування стейкхолдерів, аніж реальні результати, спільно реалізовані проекти та набуті здобувачами освіти знання та досвід.</p>
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	
<p>2.2 Згідно зі звітом ЕГ: незважаючи на рекомендацію попередньої акредитаційної експертизи даної ОПП, відображення зв'язків між ОК у структурно-логічній схемі, яка представлена в ОПП, і далі відсутнє. Зв'язки наведені лише між групами освітніх компонентів. У ОПП не повною мірою забезпечено досягнення ПРН 1. "Мати необхідні для професійної діяльності знання та навички з ділових комунікацій у сфері міжнародних економічних відносин, а також ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, включаючи усну та письмову комунікацію іноземною мовою/іноземними мовами". У</p>	<p>Університет вдячний за надані рекомендації і частково врахує їх. Водночас частину із визначених у проекті висновку недоліків і відповідні рекомендації ми не можемо пояснити нічим крім непорозуміння з невідомих нам причин. Зокрема:</p> <p>Зауваження за підкритерієм 2.2 (і рекомендації 1-2)</p> <p>Подана в ОПП структурно-логічна схема:</p> <ul style="list-style-type: none"> - повністю відповідає вимогам до СЛС визначеним у законодавстві; - розкриває взаємодію всіх її елементів є простою та зрозумілою, дозволяє

Проект висновку ГЕР: зауваження і рекомендації	Відповіді КНУ імені Тараса Шевченка
<p>ОПП відсутня, до прикладу, ОК “Ділові комунікації фаховою іноземною мовою” на вимогу СВО. Аналізування ЕГ робочих програм навчальних дисциплін показало, що три ОК мають ідентичний зміст окремих тем: ОК 2. “Економічні механізми інтеграції України в ЄС” (Тема 2. “Тарифне та нетарифне регулювання торговельних відносин в Угоді про асоціацію України та ЄС”), ОК 7. “Економіка міжнародної інтеграції” (Тема 3. “Етапи торговельної інтеграції. Угоди про асоціацію з ЄС. Угода про асоціацію між Україною та ЄС: новітні тенденції імплементації”), ОК 8. “Зовнішньоекономічна політика України” (Тема 8. “Зовнішньоекономічна політика України щодо Європейського Союзу”). Аналізування ЕГ робочих програм навчальних дисциплін показало, що ОК 7. “ЕКОНОМІКАМІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ” та ОК 8. «ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ» містять застарілі на 2024 рік теми щодо зони вільної торгівлі України у СНД.</p> <p>2.7 Згідно зі звітом ЕГ: за ОПП передбачено можливість присвоєння професійної кваліфікації “економіста(міжнародні відносини)” на основі розділу 8 Положення про організацію освітнього процесу ЗВО. УОПП визначені умови для здобувачів освіти для присвоєння професійних кваліфікацій: "Окремим рішенням екзаменаційної комісії може бути присвоєна професійна кваліфікація «економіст(міжнародні відносини)». Умови присвоєння професійної кваліфікації «економіст (міжнародні відносини)»: 1. Проходження виробничої (переддипломної) практики з оцінкою не нижче 75 балів. 2. Обрання вибіркового спеціалізованого блоку дисциплін із навчального плану та отримання середнього балу не нижче «75» за підсумками складання всіх дисциплін, які до нього включені. 3. Отримання не нижче 75 балів на комплексному кваліфікаційному іспиті освітньої програми «Міжнародні економічні відносини (комерція та фінанси)» другого (магістерського) рівня та на захисті кваліфікаційної магістерської роботи." <p>Стаття 34 пункт 6 Закону України «Про освіту» визначають, що “Професійна кваліфікація (повна професійна кваліфікація) - це визнана або присвоєна підтверджена суб’єктом, уповноваженим на це</p> </p>	<p>здобувачам освіти прослідкувати послідовність вивчення дисциплін;</p> <ul style="list-style-type: none"> - включення дисциплін у відповідні блоки продиктоване логікою їх викладання. - детальний опис взаємозв’язків між ОК наводиться у робочих навчальних програмах дисциплін в п.2 Вступу. <p>При цьому слід зазначити, що структурно-логічній схема в описі ОПП «Міжнародні економічні відносини (комерція та фінанси)» побудована на базі опису ОПП 36445 «Міжнародні економічні відносини» (акредитаційна справа № 1426/АС-21) до якого, з цього приводу у Національного агентства не було зауважень. Понад те, СЛС цієї програми дуже подібна до СЛС тих чотирьох сотень ОП Університету які отримали від Національного агентства акредитацію на 5 років (у тому числі зразкову).</p> <p>Пропозиція: уточнити, яким саме вимогам не відповідає структурно-логічна схема ОП та де вони зафіксовані, та надати рекомендації, що саме і як саме слід переробити в цій схемі або зняти це зауваження та відповідну рекомендацію.</p> <p>Змушені спростувати фразу у проекті висновку ГЕР: насправді затверджений Наказом Міністерства освіти і науки України № 380 від 04.03.2020 р. <i>стандарт</i> вищої освіти за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» для другого (магістерського) рівня вищої освіти <i>не визначає жодного конкретного ОК, зокрема і ОК “Ділові комунікації фаховою іноземною мовою”</i>. 5. Університет переконаний, і це переконання базується двох десятиріччях успішної практики за п’ятьма десятками спеціальностей, що на рівні магістра викладання дисципліни «Ділова іноземна мова» (чи подібної) є найменш ефективним способом досягнення високого рівня фахової комунікації іноземною мовою. Концепція викладання іноземних мов, прийнята в Університеті у 2020 році (https://senate.knu.ua/?p=1355), передбачає, що розвиток здатності до фахової комунікації іноземними мовами на рівні магістратури найкраще забезпечується не викладанням чергового курсу іноземної мови, а викладанням іноземною мовою фахових дисциплін (їх компонентів) .</p> <p>Пропозиція: зняти ці зауваження і рекомендацію, як такі що не базуються на чинній нормативній базі.</p>

Проект висновку ГЕР: зауваження і рекомендації	Відповіді КНУ імені Тараса Шевченка
<p>законодавством, та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей та/або результатів навчання, що дає змогу здійснювати всі трудові функції, визначені відповідним професійним стандартом". Однак, станом на момент підготовки звіту ЕГ професійний стандарт для визначення та присвоєння професійної кваліфікації "економіста(міжнародні відносини)", яка передбачена ОПП відсутній (джерело: офіційний сайт Міністерства економіки України: https://www.me.gov.ua/). Відповідно до Закону України «Про освіту» уповноважені на присвоєння та/або підтвердження відповідних професійних кваліфікацій лише Кваліфікаційні центри, а порядок присвоєння та підтвердження визначений постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 956. В Законі України "Про вищу освіту" та за визначенням Положення про організацію освітнього процесу ЗВО (с.12) професійна кваліфікація - це "...стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання), що дозволяють виконувати певний вид робіт або здійснювати певну професійну діяльність". Однак відповідно до Національного класифікатору України "Класифікатор професій" ДК 003:2010 такої професійної назви робіт як "економіста (міжнародні відносини)" не існує. Проаналізовані ЕГ факти свідчать, що присвоєння професійної кваліфікації "економіста (міжнародні відносини)" за ОПП наразі суперечить законодавству України у галузі вищої освіти та Положенню КНУТШ про організацію освітнього процесу. Наразі воно є інструментом стимулювання студентів у досягненні високих результатів навчання, й не впливає на здобуті ними професійні компетентності.</p> <p>2.8. В ОП 2023 р наявне неузгодження: у переліку компонентів ОП державна атестація передбачена у формі захисту кваліфікаційної роботи; у структурно-логічній схемі та у р. 3. "Форма атестації здобувачів вищої освіти" йде мова про захист кваліфікаційної роботи та комплексний кваліфікаційний іспит; у навчальному плані передбачено комплексний кваліфікаційний іспит позакредитний.</p>	<p>Зауваження щодо дублювання окремих тем та актуальності скоріш за все помилкове:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) застарілість теми щодо зони вільної торгівлі СНД. Будь-яке питання вивчається в еволюції. Однак саме в цьому аспекті – тема актуальна. Дана зона діє (https://export.gov.ua/agreement/36-dogovir_pro_zonu_vilnoi_torgivli_snd). 2) Сумнівно вважати тарифне та нетарифне регулювання єдиною формою прояву економічної інтеграції і ототожнювати ці поняття. 3) ЄС – не єдине інтеграційне об'єднання, з яким співпрацює Україна. Тому дотичним є розгляд даного питання в аспекті компаративного аналізу співробітництва України з іншими утвореннями, окрім ЄС тощо. <p>Зауваження за підкритерієм 2.7 (і рекомендація 3)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) У статті 34 Закону України «Про освіту», крім цитованого в проекті висновку пункту 6 є і пункт 9, згідно якого (другий абзац): «...Професійні та часткові професійні кваліфікації присвоюються/підтверджуються і визнаються суб'єктами, уповноваженими на це законодавством, зокрема суб'єктами освітньої діяльності». 2) Посилання на Постанову Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 956, є некоректним, адже ця постанова («Про затвердження Порядку присвоєння та підтвердження професійних кваліфікацій кваліфікаційними центрами») регулює діяльність кваліфікаційних центрів а не закладів освіти (і, дійсно, кваліфікаційні центри не мають права присвоювати професійні кваліфікації за відсутності професійного стандарту). Однак зараз акредитується ОПП закладу вищої освіти а не кваліфікаційний центр. 3) відсутність професійного стандарту не обмежує прав закладу освіти на присвоєння професійної кваліфікації в результаті опанування освітньої програми. В такому випадку використовуються довідники кваліфікаційних характеристик працівників, а також (з часу підписання Україною угоди про асоціацію) ESCO.

Проект висновку ГЕР: зауваження і рекомендації	Відповіді КНУ імені Тараса Шевченка
<p>Згідно зі звітом ЕГ: у навчальному плані ОПП є графік навчального процесу, де зазначено лише одну настановчу сесію, що не відповідає реальній потребі студентів у більш тривалому та глибшому знайомстві з практичними аспектами ОП.</p> <p>Рекомендації:</p> <p>1) доопрацювати структурно-логічну схему ОПП у 2024 році, що надасть додаткові можливості розробникам для подальшого удосконалення організування реалізації ОПП у наступних її редакціях, забезпечить уникнення дублювання матеріалу у різних ОК (враховуючи в тому числі рекомендацію попередньої акредитаційної експертизи даної ОПП).</p> <p>2) при перегляді ОПП застосувати механізми уникнення дублювання матеріалу у різних ОК (а саме ОК 2, ОК 7 та ОК 8). У ОПП відсутня, до прикладу, ОК “Ділові комунікації фаховою іноземною мовою” на вимогу СВО. Аналізування ЕГ робочих програм навчальних дисциплін показало, що три ОК мають ідентичний зміст окремих тем: ОК 2. “Економічні механізми інтеграції України в ЄС” (Тема 2. “Тарифне та нетарифне регулювання торговельних відносин в Угоді про асоціацію України та ЄС”), ОК 7. “Економіка міжнародної інтеграції” (Тема 3. “Етапи торговельної інтеграції. Угоди про асоціацію з ЄС. Угода про асоціацію між Україною та ЄС: новітні тенденції імплементації”), ОК 8. “Зовнішньоекономічна політика України” (Тема 8. “Зовнішньоекономічна політика України щодо Європейського Союзу”). Аналізування ЕГ робочих програм навчальних дисциплін показало, що ОК 7. “ЕКОНОМІКА МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ” та ОК 8. «ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ» містять застарілі на 2024 рік теми щодо зони вільної торгівлі України у СНД.</p> <p>3) переглянути ОПП та вилучити у 2024 році з її опису процедури присвоєння професійної кваліфікації.</p> <p>4) привести у відповідність форму державної атестації у переліку компонентів ОП, структурно-логічній схемі та навчальному плані.</p>	<p>4) В описі ОП чітко прописані умови присвоєння професійної кваліфікації, які відповідають вимогам Положення про організацію освітнього процесу в КНУ.</p> <p>5) Класифікатор професій" ДК 003:2010 містить назву професійної групи «2441.2 економіст». Згідно Державного класифікатора професій «На підприємствах, в установах та організаціях ... від назв, зазначених у додатках А і Б, можуть утворюватися похідні назви професій (професійних назв робіт, посад)». І далі: «У дужках, відповідно до прийнятої структури КП, може визначатися: вид економічної діяльності або напрям використання професійної назви роботи, наприклад, науковий співробітник (інтелектуальна власність), інженер-технолог (металургія), машиніст бульдозера (гірничі роботи), інженер-проектувальник (водне господарство);</p> <p>Пропозиція: зняти ці зауваження і рекомендацію, як такі що не базуються на чинній нормативній базі.</p> <p>Зауваження за підкритерієм 2.8 (і рекомендація 4)</p> <p>1) Ніякого неузгодження в описі ОПП немає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - в переліку ОК комплексний кваліфікаційний іспит відсутній оскільки він не є освітнім компонентом; - комплексний кваліфікаційний іспит не передбачає опанування нових результатів навчання і тому за нього не можуть бути присвоєні кредити (просимо звернути увагу що кредити не присвоюються за жодний із запроваджених державою зовнішніх ЄДКІ); - комплексний кваліфікаційний іспит є додатковою (запровадженою на правах автономії ЗВО) формою підсумкової атестації. Тому він вказаний у розділі 3 «Форма атестації здобувачів вищої освіти», а також вказаний у навчальному плані. <p><i>Жодної неточності, неузгодженості чи порушень законодавства в цьому питанні з боку Університету немає</i></p> <p>2) Університет не розуміє чому визначається як недолік «у навчальному плані ОПП є графік навчального процесу, де зазначено лише одну настановчу</p>

Проект висновку ГЕР: зауваження і рекомендації	Відповіді КНУ імені Тараса Шевченка
	<p><i>сесію». Це є стандартним варіантом побудови навчального плану за заочною формою навчання в закладах ЗВО України, і нам не зрозуміло які недоліки в такому плануванні: на першій настановчій сесії студенти отримують необхідний обсяг занять із дисциплін з яких починається вивчення і завдання на самостійну роботу з них, всі наступні сесії (крім заключної) містять настановчу частину для дисциплін вивчення яких тільки розпочинається.</i></p> <p>Пропозиція: зняти ці зауваження і рекомендацію, як такі що не базуються на чинній нормативній базі.</p> <p><i>З врахуванням відповідей Університету на зауваження і рекомендації за критерієм 2, вважаємо що члени ГЕР погодяться – жодних підстав стверджувати про невиконання (неповне виконання) цією ОПП вимог критерію 2 і його підкритеріїв немає, тож немає і підстав оцінювати цю ОПП за даним критерієм нижче ніж на рівні В.</i></p>
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	
<p>1) провести інформаційну кампанію з роз'яснення НПП правил визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, які передбачені відповідним положенням у ЗВО.</p>	<p>Університет вдячний за надану рекомендацію і врахує її</p>
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	
<p>1) створити умови для підвищення наукової активності студентів, забезпечити їх інформаційну підтримку, впровадити менторську програму та стимулювати участь у міжнародних проєктах через партнерства, фінансову підтримку та визнання досягнень</p>	<p>Університет вдячний за надані рекомендації і врахує їх.</p>
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	
<p>1) переглянути та уточнити статус кваліфікаційного іспиту в контексті освітньої програми, забезпечивши відповідність Стандарту вищої освіти та зробивши його цілі та завдання зрозумілими для всіх учасників освітнього процесу.</p> <p>2) Гаранту ОПП при наступному перегляді ОПП забезпечити повну та доступну інформацію про кваліфікаційний іспит, включаючи детальний перелік питань, дисциплін та рекомендованої літератури, а також зробити цю інформацію легко доступною для студентів через онлайн платформи.</p> <p>3) розширити доступ до репозитарію магістерських робіт, зробивши його доступним онлайн для всіх здобувачів освіти та викладачів, що</p>	<p>1) Статус кваліфікаційного іспиту в контексті освітньої програми визначений – це додаткова форма підсумкової атестації. Стандарт вищої освіти жодним чином не забороняє ЗВО встановлювати додаткові форми атестації. Цілі та завдання кваліфікаційного іспиту зрозумілі для всіх учасників освітнього процесу. Оскільки на кваліфікаційному іспиті не здобуваються нові результати навчання то кредитів за ним (як і держава Україна при запровадженні ЄДКІ) Університет не присвоює.</p> <p>2) Перелік питань до комплексного кваліфікаційного іспиту</p>

Проект висновку ГЕР: зауваження і рекомендації	Відповіді КНУ імені Тараса Шевченка
сприятиме підвищенню прозорості оцінювання та підтримці академічної доброчесності.	освітньої програми «Міжнародні економічні відносини (комерція та фінанси)» освітнього рівня «магістр» для студентів 2 курсу спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» розміщений на сайті Інституту. Посилання на нього розміщено також в груповому Telegram-каналі. Перелік питань затверджується Вченою радою Інституту у відповідності до чітко встановленої процедури і у визначені терміни. 3) ЗВО виходить з того, що обмежений доступ запобігає плагіату і стимулює академічну доброчесність (при перевірці на текстові збіги враховуються всі наявні у репозитарії роботи)
Критерій 6. Людські ресурси	
1) розробити та впровадити чітку систему документації та інформування зацікавлених сторін, які б підтверджувала участь зовнішніх експертів та роботодавців у навчальному процесі, включаючи їх вклад у проведення лекцій, семінарів, майстер-класів та інших практичних заходів, що дозволить залучати мотивованих здобувачів освіти до підготовки за ОПП.	Всі інформація оприлюднюється на офіційному сайті Інституту, в численних телеграм-каналах, та на офіційних сторінках інституту та кафедр у вигляді анонсів, а потім новин щодо вже проведеного заходу.
Критерій 7 Освітнє середовище та матеріальні ресурси	
1) гаранту ОПП на кваліфікаційний іспит у 2024 році кафедрі СГ та МЕВ підготувати повноцінну програму кваліфікаційного іспиту із переліком дисциплін та рекомендованої літератури.	Ця рекомендація, на наш погляд, вже надана в критерії 5.
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	
1) гаранту ОПП у 2024 році після обговорення ОПП зі стейхолдерами з числа роботодавців закріплювати їх висновки документально, у формі актуальних рецензій, які відповідають року редакції ОПП. 2) публікувати результати опитувань здобувачів освіти на сторінках офіційного веб-сайту ЗВО чи ННІМВ із рекомендаціями, які висловили здобувачі освіти, адже не усі стейкхолдери можуть користувачами соцмереж. 3) гаранту ОПП у 2024 році оновлювати дані щодо опитувань і публікувати їх на офіційних сторінках ЗВО. 4) оновити дані для покращення інформування вступників та інших зацікавлених сторін.	Університет вдячний за надані рекомендації і врахує їх. При цьому слід зазначити, що обговорення ОПП «Міжнародні економічні відносини (комерція та фінанси)» на кафедральному рівні відбувається щорічно., а узагальнені результати аналізу анкетування студентів стосовно якості освітнього процесу доповідалися і обговорювалися на засіданнях кафедри та повідомлялися індивідуально викладачам по їх дисциплінах після сесії. Публікація неузагальнених (деталізованих) результатів опитувань є порушенням етичних норм і недопускається у більшості університетів світу. Натомість критично важливим обговорення результатів опитування і наданих пропозицій із здобувачами - встановлення активного зворотного зв'язку, що й практикує гарант програми і керівництво ННІ міжнародних відносин.

Проект висновку ГЕР: зауваження і рекомендації	Відповіді КНУ імені Тараса Шевченка
5) гаранту ОПП та завідувачу кафедри СВ та МЕВ у 2024 році забезпечити реалізування рекомендацій за результатами акредитації ОПП.	
Критерій 9. Прозорість та публічність	
<p>1) забезпечити документальний супровід обговорення ОПП у вигляді рецензування та протоколювання.</p> <p>2) результати опитувань здобувачів освіти публікувати на офіційних веб-сторінках ЗВО чи ІМВ для покращення інформування стейкхолдерів ОПП.</p>	<p>Університет вдячний за надані рекомендації і врахує їх. В свою чергу гарант зосереджений на практичній площині забезпечення високої якості освітнього процесу, аніж на всебічному формальному протоколюванні, про що неодноразово заявлено в звіті ГЕР.</p> <p>Університет публікує результати опитувань узагальнені до того рівня на якому така публікація не шкодить освітньому процесу.</p>